

ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΡΑ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ
ΤΗΝ
ΑΛΒΑΝΙΑ

ΑΘΗΝΑ 1980

26/2

ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΡΑ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ
ΤΗΝ ΑΛΒΑΝΙΑ

Ἄλβανίδες στό χορό

ΑΘΗΝΑ 1980

ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΡΑ

ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 55954
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 10/9/2014

ΤΑΞΗ, ΑΡΙΘΜ.

ΑΝΙΧΝΕΥΟΝΤΑΣ

ΤΗΝ

ΑΛΒΑΝΙΑ

• ΣΥΛΛΟΓΗ •
ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΡΙΩΝΗ
ΔΩΡΕΑ ΑΠΟ ΤΟ ΣΥΛΛΟΓΟ
ΚΑΣΤΑΝΙΑΝΗΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΝΙΚΟΣ Α. ΣΤΑΣΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Τεχνοκριτικός - Ποιητής
Πρόεδρος
Ένωσης Έλλήνων Λογοτεχνών

ΑΘΗΝΑ 1980

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

1. Τό μεγάλο ψέμμα 1976
2. Σκόρπια Στάχια 1977
(α' βραβείο τής Ένωσης Έλλήνων Λογοτεχνών)

3. Τό Χρονικό του Αιγαίου
4. Άνιχνεύοντας τήν Άλβανία

ΕΤΟΙΜΑ ΓΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

- Ό ποιητής καί ο ρόλος του στήν κοινωνία
- Οί Μυστήριοι τών Μυστηρίων (ποιήματα)
- Σκίτσα τής έποχής (ποιήματα)
- Χαιρετισμοί (ποιήματα)
- Διηγήματα
- Σειρά δημοσιευμένων άρθρων.

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΡΑΣ

Παναγής Τσαλδάρη 23

ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ - ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ

ΤΗΛ.: 0665 - 23365

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρνει την υπογραφή του Συγγραφέα

Α. Τζαβράς

ΑΦΙΕΡΩΣΗ

Στήν συναδέλφωση καί εἰρηγική συνύπαρξη
τῶν Βαλκανικῶν Λαῶν.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΡΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τό βιβλίο πού κρατᾶς στά χέρια σου ἀγαπητέ μου ἀναγνώστη, μή τό νομίσεις ἱστορικό, οὔτε ἀκόμα, διήγημα, μυθιστόρημα, ἢ ταξιδιωτικό ἀφήγημα.

Τό βιβλίο αὐτό εἶναι ἡ ὑπεύθυνη περιγραφή μιᾶς ζωντανῆς πραγματικότητας τήν ὁποίαν ἔζησα τίς 15 μέρες πού φιλοξενήθηκα στήν Ἰαλβανία καί τήν ὁποίαν θά σοῦ ἐκθέσω μέ λεπτομέρεια στίς σελίδες του.

Ἡ θέση πάντα ἐνός φιλοξενούμενου, εἶναι βέβαια προνομιακή ἀλλά ἔχει καί ὠρισμένες δεσμεύσεις.

Οἱ δεσμεύσεις αὐτές πηγάζουν ἀπό τούς ἀγραφους νόμους τῆς φιλοξενίας, τούς ὁποίους κανόνες κοινωνικῆς ἀγωγῆς δέν τοῦ ἐπιτρέπουν νά τούς παραβιάσει. Ὄταν δέ ἡ φιλοξενία, προέρχεται ἀπό χώρα, πού ἀνοίγει τίς πόρτες της μονάχα σέ φίλους, ὁ σεβασμός τῶν νόμων αὐτῶν γίνεται ἀκόμα πιό ἐπιτακτικός.

Στό διάστημα πού ἤμουν ἐκεῖ, ἀπαλλαγμένος ἀπό προλήψεις καί προκαταλήψεις, συμπάθειες καί ἀντιπάθειες, μέ συνέπεια καί εὐθύνη, προσπάθησα κάνοντας βουτιές, ὅσο μπορούσα πιό κάτω ἀπό τήν ἐπιφάνειά της νά δῶ, νά μάθω, νά διαπιστώσω καί νά θγάλω τά σωστά συμπεράσματα γιά τήν ἀνεξερευνήτη αὐτή χώρα, τή μικρή γειτόνισσά μας ἡ ὁποία εἶχε καταστήσει αἶνιγμα.

Φυσικά δέν μπορῶ νά ἰσχυριστῶ ὅτι οἱ 15 μέρες μου ἦταν ἀρκετές γιά τό σκοπό αὐτό. Ἀλλά μπορῶ νά ἰσχυριστῶ ὅτι στίς 15 μέρες, πού ἀνίχνευα σ' αὐτή, τά ὅσα εἶδα, τά ὅσα ἄκουσα, τά ὅσα διαπίστωσα, ἦταν τόσα πολλά πού νά εἶμαι σέ θέση νά δώσω μέ τό βιβλίο μου αὐτό μιᾶ γενική καί γιομάτη σαφήνεια εἰκόνα τῆς σημερινῆς Ἰαλβανίας.

Αὐτά πού θά διαβάσεις δέν εἶναι προϊόντα μιᾶς φανταστικῆς συναισθηματικῆς περιγραφῆς ἀλλά προϊόντα μιᾶς ὑπεύθυνης καί μέ συνέπεια διαπίστωσης, ἡ ὁποία στά ἀντικειμενικά της τουλάχιστον, κριτήρια καί δεδωμένα, δέν δέχεται ἀντιρρήσεις.

Ἡ εὐθύνη πού βαραίνει τόν συγγραφέα στήν κάθε πνευματική του ἐργασία, εἶναι μεγάλη καί ἡ εὐθύνη αὐτή γίνεται ἀκόμη μεγαλύτερη ὅταν τό ἀντικείμενο αὐτῆς ἔχει τήν ἰδιάζουσα μορφή τῆς Ἀλβανίας, ἡ ὁποία πρὶν 10 χρόνια ἦταν ἀπροσπέλαστη καί σκεπασμένη μέ τόν πέπλο τοῦ μυστηρίου.

Μέ τήν αἴσθησι λοιπόν τῆς εὐθύνης αὐτῆς, ἔρχομαι μέ τό βιβλίο μου αὐτό νά σοῦ ξεδιπλώσω μιά - μιά ὅσες πτυχές της μπόρεσα νά δῶ καί νά σεργιανίσω σ' αὐτήν, διγοντάς σου μ' αὐτά πού εἶδα, μ' αὐτά πού ἄκουσα, μ' αὐτά πού μοῦ εἶπαν καί μ' αὐτά πού διαπίστωσα, τήν εἰκόνα μιᾶς ἀναντίρητης πραγματικότητας.

Ὁ κάθε συγγραφέας, ἔχει μιά σκοπιὰ δική του, πού θεάζεται πρόσωπα καί πράγματα, γεγονότα καί καταστάσεις καί προσπαθεῖ, νά ἀνεβάσει καί τόν ἀναγνώστη σαυτήν, γιά νά τοῦ δώσει τήν δυνατότητα, νά τόν παρακολουθήσει μέ ἀνεση μέχρι τό τέλος.

Γιά νά τό πετύχω αὐτό, ἔκανα μιά εἰσαγωγή, μέ στοιχεῖα παρμένα ἀπό τήν ἱστορία τῆς Ἀλβανίας μέχρι τό 1945 καί ἀπό προσωπικές γνώσεις καί ἐμπειρίες.

Τά στοιχεῖα αὐτά, ἀντικειμενικά ἀξιολογημένα, σύμφωνα μέ τήν κατάστασι καί μέ τό πνεῦμα τῆς ψυχολογίας καί τῆς ψυχολογίας τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, ἐλπίζω ὅτι θά σέ βοηθήσουν, ν' ἀνέβεις στήν σκοπιὰ μου, ἀπ' τήν ὁποία καί θά μπορέσεις νά μέ παρακολουθήσεις ἀνετα στήν πορεία μου αὐτήν.

Τότε πιστεύω ἀγαπητέ μου ἀναγνώστη ὅτι μέ ἀντικειμενικά καί σύ κριτήρια, θά κάνεις τίς διαπιστώσεις σου θά βγάλεις καί τά σωστά σου συμπεράσματα γιά τήν ἔρευνά μου αὐτή. Σ' εὐχαριστῶ γιά τόν κόπο σου νά μέ διαβάσεις.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΑΡΡΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ἡ Ἀλβανία εἶναι μιά χώρα μέ ξεχωριστή ἰδιομορφία μέσα στό χῶρο τῶν Βαλκανίων καί συγκριτικά μέ τούς γείτονές της παρουσιάζει μιά ἀντινομία τραγική γιά τήν ἱστορία καί τό λαό της.

Στήν ἱστορία τῶν Βαλκανικῶν λαῶν παρουσιάζεται σάν λαός πού τίς ρίζες του τῆς ἔχει ἀπό τούς Ἰλλυρίους, στό Βαλκανικό ὅμως χῶρο παρουσιάζεται σάν ἀνεξάρτητο κράτος τό 1913 καί μόλις τό 1921 ἀναγνωρίζεται σάν αὐτοδύναμο.

Στό μακράϊωνα αὐτό διάστημα ὁ λαός της ἀγωνίζονταν νά ἀποκτήσει ἐθνική ἀνεξαρτησία, ἐθνική ὑπόσταση, νά γίνει ἀνεξάρτητο Κράτος.

Οἱ κατακτητές διαδέχονταν ὁ ἓνας τό ἄλλο. Ἡ ἰδέα τῆς ἀνεξαρτησίας τόν ἔκαιγε καί ἀπό γενιά σέ γενιά τόν ἔσπρωχνε σάν ἀδυσώπητη μοῖρα σέ σκληρούς καί πεισματικούς ἀγῶνες. Ἡ παληκαριά καί ἡ ἀντρειωσύνη του γενήματα τοῦ πόθου πού φύντωνε μέσα του, κληρονομόνταν καί ἔβαζαν τή σφραγίδα τους, στή κάθε του πάλη. Ἡ ἐλπίδα ριζωμένη κι αὐτή βαθειά στήν καρδιά του, τοῦ δυνάμωνε τήν ἐπιμονή καί τή θέλησή του.

Τό πνεῦμα αὐτό ἔφτασε στό ἀποκορύφωμά του, κατά τίς μεσαῖες δεκαετίες τοῦ 19 αἰῶνα μέ τούς ἀγῶνες τοῦ Σκερπντέμπεη (Γιώργη Καστριώτη).

Ὁ Σκερπντέμπεης, ἦταν καί ἔμεινε γιά τήν Ἀλβανία ὁ γνήσιος ἐκφραστής τῶν πόθων της, ὁ φλογερός πατριώτης πού ξεσήκωσε καί συσπείρωσε γύρω του τόν μικρό σέ πληθυσμό λαό του, ὁ λαϊκός ἡγέτης πού ἐμψύχωσε καί ὀδήγησε τό λαό αὐτό, πολεμόντας μ' αὐτόν καί γιά αὐτόν ἐναν-

τια στή μεγαλύτερη δύναμη τῆς Νοτιανατολικῆς Εὐρώπης τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τὴν Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία.

Στοὺς εἰκοσιπεντάχρονους περίπου ἀγῶνες του ἐκεῖνο πού ἔχει διαίτερη σημασία, εἶναι ὅτι ἀπόδειξε μέ τὴν δράση του, πῶς ὅταν οἱ λαοὶ βρίσκουν ἡγέτες, μπορεῖ νά μεγαλουργήσουν ὅσο μικροὶ καί ἂν εἶναι.

Δικαιωματικά ἡ ἱστορία τῆς Ἀλβανίας τὸν ἔχει κατατάξει στίς φωτεινές φυσιογνωμίες τῶν ἐθνικοαπελευθερωτικῶν τῆς ἀγώνων καί τὸν ἔχει ἀνακηρύξει Ἐθνικόν Ἅρωα.

Οἱ διάδοχοί του ὅσο καί νά προσπάθησαν νά τὸν ἀναπληρώσουν ἐπάξια στάθηκαν κάτω ἀπὸ τὴν πίεση μιᾶς σκληρῆς πραγματικότητος, ἀδύναμοι γι' αὐτόν. Οἱ συνεχεῖς ἤττες ἔφεραν τὴν κόπωση, τὴν ἀτονία, τὸ συμβιβασμό, τὴ μιζέρια, τὴν κακομοιριά, μέ ἀπρότελεσμα γιὰ ἓνα μεγάλο χρονικό διάστημα νά βουτηχτεῖ ὁ λαός τῆς στό σκοτάδι τῆς πῶ καθυστερημένης φεουδαρχικῆς κοινωνίας πού γνώρισε ποτέ ἡ Ἀλβανία.

Οἱ ἐλπίδες ὅμως τῶν λαῶν δέν σβύνουν. Μέσα ἀπὸ τὴν καθυστέρηση καί καταπίεση πού ζοῦσε, ξύπνησαν μέσα του καινούργοι πόθοι. Ξεπήδησαν καινούργοι ἀγῶνες, πού τὴ φορά ὅμως αὐτὴ ἔφτασαν στήν ὑλοποίησή τους.

Τὸ 1913 ἀνάμεσα ἀπὸ τίς φλόγες τοῦ Βαλκανικοῦ πολέμου ἀνακηρύχθηκε μόνη τῆς σέ ἀνεξάρτητο Κράτος.

Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος τὴ βρῆκε νά ἀγωνίζεται γιὰ τὴν διατήρηση τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς.

Οἱ μεγάλες δυνάμεις παζαρεύοντας ὅπως πάντα τίς τύχες τῶν μικρῶν, μέσα ἀπὸ μιὰ σειρά πιέσεων ἐκβιασμῶν, ὑποσχέσεων καί ἀπειλῶν καί γιὰ νά πετύχει καί ἡ κάθε μιὰ τὸ παιχνίδι τῆς, τὴν κράτησαν σέ ἀβεβαιότητα μέχρι τὴ λήξη του. Ἀλλά καί μετὰ τὴν λήξη του ἡ σύγκρουση τῶν συμφερόντων τους τοὺς ἔκανε διστακτικούς. Καί μόλις τὸ 1921 τὴν ἀναγνώρισαν, τίς χάραξαν καί τὰ σύνορα στό χάρτη.

Ἀλλά μέ τὸ πνεῦμα πού ἀπρονέμεται πάντα ἡ «Δικαιοσύνη τῶν Μεγάλων» τίς ἔδωσαν πρὸς τὰ νότια σύνορά τῆς

τήν Ἑλληνική Βόρειο Ἡπειρο, πού τό 1914 εἶχε ἀνακηρυχθεῖ σέ αὐτόνομο Κράτος καί εἶχε καταληφθεῖ μέχρι τό 1916 ἀπό τῆς Ἑλληνικές δυνάμεις, τίς πῆραν ὅμως ἕνα μεγάλο τμήμα καί τό ἔδωσαν στήν Γιουκοσλαυῖα δημιουργώντας ἔτσι καί μέ τούς δύο γείτονές της μειονοτικό ζήτημα πού κρατάει σέ ψυχρότητα τίς σχέσεις της ἐδώ καί 60 χρόνια περίπου.

Πάντως γεγονός ἦταν ἕνα, ὅτι μετά ἀπό πολλούς μακραίωνους αἱματηρούς ἀγῶνες καί θυσίες, οἱ ἐλπίδες καί οἱ πόθοι τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ πραγματοποιήθηκαν. Ἡ Ἀλβανία ἐγίνε ἀνεξάρτητο Κράτος.

Ἡ μακραίωνη ὑποδούλωση εἶχε φέρει ἐξαθλίωση, μιζέρια, ἀμορφωσιά, ἀθλιότητα. Εἶχε δημιουργήσει κοινωνικά προβλήματα.

Ὁ λαός πρωτεργάτης πάντα σέ κάθε μορφή ἀγῶνα περίμενε μαζί μέ τήν Ἐθνική του ἀνεξαρτησία καί κάποια κοινωνική ἀλλαγή, κάποια κοινωνική Δικαιοσύνη, κάποια καλλιτέρευση τῆς ζωῆς του.

Αὐτά ὅμως ἦταν μοιραῖο, νά μείνουν μόνο ὄνειρα, γιά τόν Ἀλβανικό λαό.

Στήν πρώτη προσπάθεια γιά κοινωνικές μεταρρυθμίσεις οἱ ἐκμεταλλεύτριες δυνάμεις ἀνάτρεψαν τήν Δημοκρατική Κυβέρνηση τῆς χώρας καί στήριξαν τόν Ἀχμέτ Ζώγου, ἕναν φιλόδοξο νεαρό Μπαϊραχτάρη, πού εἶχε μεγάλες ιδέες γιά τόν ἑαυτό του.

Ὁ Ἀχμέτ Ζώγου ξεκινώντας ἀπό ἀντιπρόσωπος μιᾶς περιοχῆς καί στηριζόμενος σέ ἕναν μισθοφορικό στρατό κατόρθωσε σιγά-σιγά καί μεθοδευμένα νά περιβληθεῖ ὅλα τά ἀξιώματα καί σπό τέλος νά ἀνακηρυχθεῖ καί Βασιλιάς τῆς Ἀλβανίας.

Γιά νά φθάσει ὅμως ἐκεῖ καί γιά νά κρατηθεῖ, ἔπρεπε νά κάνει καί τίς ἀπαραίτητες παραχωρήσεις, οἱ ὁποῖες καί ἐγιναν, ἀλλά ὅπως πάντα σέ βάρος τοῦ λαοῦ.

Ἀφοῦ φόρεσε τό στέμμα δημιούργησε Πραιτωριανό Στρατό, ἀνάλογο περιβάλλον καί γιά νά ἀποκτήσει τήν ἐξω-

τερική υποστήριξη, υποδούλωσε και οικονομικά την Ἀλβανία στην Ἰταλία και σέ ἄλλα ξένα συμφέροντα.

Ὁ λαός τῆς Ἀλβανίας ξεγελάστηκε γιά μιὰ φορά ἀκόμα. Ἐκτός ἀπό μερικές ἀσήμαντες παραχωρήσεις, ἔμεινε στήν ἴδια σχεδόν κατάσταση. Ἡ μικρή Βιομηχανική προσπάθεια πού ἔγινε ἔκανε ὀξύτερα τά προβλήματα τῆς. Ἡ ἐκμετάλλευση τῶν ἐργατῶν, πιο φανερό πιά, συνεχίζονταν. Ὁ ὀρυκτός πλοῦτος και οἱ πλουτοπαραγωγικές πηγές τῆς χώρας δόθηκαν γιά ἐκμετάλλευση σέ ξένα συμφέροντα. Ἡ παιδεία και ἡ Ὑγεία σχεδόν στά ἴδια. Ἡ τρομοκρατία και ἡ καταπίεση μεγάλες.

Ἄρχισαν οἱ ἀντιδράσεις τοῦ λαοῦ. Στό ἐξωτερικό διοργανώθηκαν οἱ πρῶτες ἀντικαθεστωτικές ὀργανώσεις, οἱ ὁποῖες ὅμως ἔχασαν γρήγορα τή συνοχή και τή δυναμικότητα δράσης.

Στό ἐσωτερικό οἱ πολιτικές δυνάμεις ἄρχισαν νά διοργανώνουν και αὐτές τήν ἀπίσπισή τους. Οἱ κομμουνιστές δημιούργησαν τούς πρῶτους πυρήνες γιά τήν ὀργάνωση τῆς ἐργατικῆς τάξης. Παράλληλα και χωρίς υπεύθυνη καθοδήγηση ἔβαλαν σάν σκοπό τή δημιουργία ἑνός Λαϊκοῦ Μετώπου ἐνάντια τῆς Διχτατορίας Ζώγου μέ τήν συνένωση ὅλων τῶν ἀντικαθεστωτικῶν δυνάμεων γιά μιὰ δυναμικώτερη δράση.

Φυσικά αὐτό γιά πολλούς και διάφορους λόγους δέν στάθηκε δυνατό νά τό πραγματοποιήσουν. Ἐκεῖνο ὅμως πού κατόρθωσαν ἦταν, ὅτι στίς παραμονές τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου ἔβαλαν τά θεμέλια ἑνός κινήματος, πού ὅπως ἀποδείχθηκε γιά τά ἀμέσως ἐπόμενα χρόνια, ἔγινε ὁ ἀποφασιστικός παράγοντας, πού σφράγισε τό μέλλον τῆς Ἀλβανίας, ἀλλά και πού χάραξε δυναμικά τό δρόμο τοῦ λαοῦ τῆς.

Τό 1939 ἡ Ἰταλία ἀκολουθώντας τό παράδειγμα τῆς Γερμανίας στήν Αὐστρία, παραμέρισε κάθε πρόσχημα και υποδούλωσε και ἑδαφικά τήν Ἀλβανία, τήν ἐνσωμάτωσε σάν ἐνιαῖο ἑδαφος στήν Ἰταλική διοίκηση και τήν ἔθεσε στήν ὑποταγή τῆς νομοθετικῆς και ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας

του Ἰταλικοῦ Κράτους, πού ἀρχηγός του ἦταν ὁ Βασιλιάς της Βίκτωρ Ἐμμανουήλ ὁ Β΄.

Ἡ καινούργια αὐτή ὑποδούλωση ἦταν τό βαρύτερο πλήγμα, πού δέχθηκε ἡ Ἐθνική ἀξιοπρέπεια τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ.

Ὁ Ζώγου διωγμένος ταπεινωτικά σάν περιπτώς ὑπηρέτης, ἐγκατέλειψε τήν ἐξουσία καί τό λαό του καί ἔφυγε μέ τήν ἀκολουθία του γιά τό Λονδίνο, ἐκεῖ θεατής τῆς τραγωδίας τοῦ λαοῦ του ἔχυνε κροκοδείλια δάκρυα, λυπημένος δῆθεν γιά τήν ὑποδούλωση τῆς πατρίδας του στό Φασισμό πού εἶχε ἀσπασθεῖ καί εἶχε ἐπιβάλει ὁ ἴδιος στήν πλάτη τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ.

Ὁ λαός ἀφημένος στά νύχια τοῦ Ἰταλικοῦ πιά φασισμού, συνειδητοποίησε μέ περίσσια διορατικότητα τήν κατάσταση του. Ὑποδουλωμένος ἐδαφικά, πολιτικά, οικονομικά καί κοινωνικά, ἔβλεπε νά ξανδαίγονται μπροστά του μαῦρες καί δύσκολες μέρες. Οἱ πιέσεις, οἱ ἐκφοβισμοί δημιούργησαν κλίμα φοβίας ἀλλά τόν ἔβαλαν καί σέ περίσκεψη.

Αὐτή ἦταν ἡ κατάσταση τῆς Ἀλβανίας μέχρι τό Μάρτη τοῦ 1939 πού καταλήφθηκε ἀπό τοὺς Ἰταλοὺς.

Ἀπό ἐκεῖ μέχρι τό 1945 ὅπως θά δοῦμε, ἀκολουθεῖ μιᾶ ἄλλη κατάσταση, ἡ ὁποία μέσα ἀπό μιᾶ ἄλλη σειρά λαϊκῶν ἀγώνων ἔφερε στό προσκήνιο τό Κ.Κ. Ἀλβανίας καί τό σημερινό ἡγέτη τῆς Ἐμβέρ Χότζα ὁ ὁποῖος κατόρθωσε νά ἐπικρατήσῃ καί μέ τήν δικτατορία τοῦ προλεταριάτου νά προχωρήσῃ στή διακυβέρνησή της.

Μόλις λοιπόν καταλήφθηκε ἀπ' τοὺς Ἰταλοὺς ἡ Ἀλβανία, ομάδες ἀπό ὀπαδοὺς τοῦ Ζωγικοῦ καθεστῶτος καί καιροσκόποι δημιούργησαν μιᾶ φιλοφασιστική τάξη ἡ ὁποία καί δέχτηκε νά ὑπηρετήσῃ τοὺς καινούργιους ἀφέντες.

Ὁ λαός κάλι αὐθόρμητα ἄρχισε τίς ἀντιδράσεις. Ἀπεργίες, ἀντιφασιστικές διαδηλώσεις, ἄρνηση ὑπαλλήλων καί ἐργατῶν νά γίνουν μέλη φασιστικῶν ὀργανώσεων, σαμποτάρισμα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἰταλικῆς γλώσσας καί μιᾶ

σειρά από αντιφασιστικές ενέργειες, έδειχναν τήν αγωνιστικότητα του καταπιεζόμενου Αλβανικού λαού.

Μέ τήν είσοδο τής Ιταλίας τό 1940 στόν πόλεμο τά πράγματα έγιναν πιο τραγικά. Είχε αρχίσει νά γίνεται συνείδηση, πώς έπρεπε νά οργανωθεῖ συστηματικά καί μεθοδευμένα καί από υπεύθυνη καθοδήγηση, μιá παθητική άμυνα, ή όποία σιγά σιγά καί πάλι μεθοδευμένα θά έμπαινε καί στήν ενεργό δράση.

Οί άσπικές πολιτικές δυνάμεις, άνοργάνωτες οί ίδιες, φάνηκαν άνίκανες όπως αποδείχθηκε νά αναλάβουν τήν διοργάνωση ενός τέτοιου αγώνα.

Οί κομμουνιστικοί πυρήνες άνοργάνωτοι κι αύτοί δρούσαν άπομονωμένα, αλλά σαν σκοπό τους είχαν τή δημιουργία Λαϊκού Μετώπου. Για νά τό πετύχαιναν όμως έπρεπε νά οργανωθοῦν πρώτα οί ίδιοι σέ κόμμα.

Τό 1941 ό άξονας κτύπησε τή Ρωσία, ή όποία άναγκαστικά μπήκε στόν πόλεμο. Αυτό σήμαινε για τήν φλεγόμενη Εύρώπη μιá καινούργια περίοδο ή όποία καί θά άλλαζε τήν πορεία τής ιστορίας της διαφοροποιόντας μετά τό τέλος του πολέμου καί τίς δυνάμεις καί τά συστήματά της.

Στούς κοινωνικοπολιτικούς αγώνες τίς περισσότερες πιθανότητες για τή νίκη, τίς έχει αύτός πού εκμεταλλεύεται πρώτος τίς ευκαιρίες.

Άκριβώς τότε οί κομμουνιστικοί πυρήνες άρπαξαν τήν ευκαιρία καί βάλθηκαν νά πραγματοποιήσουν, τούς σκοπούς τους, πού ήταν ανάμεσα από τήν αντιφασιστική του δράση, ή όργάνωσή τους σέ κόμμα μέ υπεύθυνη καθοδήγηση καί ή όργάνωση γύρω τους όλων τών αντιφασιστικών δυνάμεων τής Αλβανίας, όπως γίνονταν σέ όλες τίς κατεχόμενες χώρες τής Εύρώπης.

Μεταξύ όμως τών διαφόρων ομάδων Κορυτσάς, Πρεμετής, Τιράνων, Αργυροκάστρου, Σκόδρας, Αύλώνας κ.λ. π. υπήρχαν διαφωνίες οί όποιες καί έπρεπε νά έξομαλυνθοῦν τό γρηγορότερο για τήν επιτυχία τών παραπάνω σκοπών.

“Έτσι μέσα από τις προσπάθειες ένοποίησης και οργάνωσης όλων των Κομμουνιστικών ομάδων σέ ένα κόμμα, ξεπήδησε σάν ήγετική μορφή ο νεαρός, τότε Έμβέρ Χότζα από τήν ομάδα Κορυτσάς και ο οποίος καθώς αποδείχθηκε εξέλιχθηκε σέ μεγάλο ήγέτη, σέ μεγάλη πολιτική φυσιογνωμία.

Στήν παράνομη συγκέντρωση των Τιράνων πού έγινε στις 14 Νοεμβρίου 1941 και κράτησε μιá βδομάδα, αποφασίστηκε απ' τήν πρώτη κιόλας μέρα ή ίδρυση του Κομμουνιστικού Κόμματος Άλβανίας. Τις υπόλοιπες μέρες συζητήθηκαν καταστατικές αρχές, οργανωτικά θέματα, προγράμματα και μέσα από σοβαρές συζητήσεις εξομολύνθηκαν όλες οι διαφορές τους, εκλέχθηκε ή Κεντρική Έπιτροπή του ΚΚΑ από 7 μέλη και ανατέθηκε ή υπεύθυνη καθοδήγησή της στον Έμβέρ Χότζα.

Ο Έμβέρ Χότζα ήταν ένα απ' τά πιο δραστήρια και ικανά στελέχη της ομάδας Κορυτσάς και επειδή ήταν προικισμένος μέ οργανωτικές ικανότητες και άλλα προσόντα, είχε σταλεί στά Τίρανα νά δουλέψει παράνομα, για τήν ένοποίηση των κομμουνιστικών ομάδων σέ κόμμα, για τήν διόργάνωση ενός αντιφασιστικού λαϊκού μετώπου.

Η δουλειά του στά Τίρανα στεφανώθηκε από επιτυχίες. Κατόρθωσε όχι μόνο νά ένοποιήσει τις κομμουνιστικές ομάδες σέ κόμμα, αλλά νά εκλεγεί και ο ίδιος σέ υπεύθυνο καθοδηγητή του Κόμματος.

Η εκλογή του σάν καθοδηγητή στό πρώτο αυτό συνέδριο ήταν μιá απόδειξη αναγνώρισης των ήγετικών του ικανοτήτων.

Τό κομμουνιστικό κόμμα οργανωμένο πιά και μέ υπεύθυνο καθοδηγητή τον Έμβέρ Χότζα θά αρχιζε συστηματικά τήν εφαρμογή του προγράμματός του, πού σέ πρώτη φάση πρόβλεπε τή συνένωση όλων των αντιφασιστικών δυνάμεων σέ ένα κοινό Λαϊκό Μέτωπο δράσης και σέ δεύτερη παράλληλη τή δημιουργία όλων εκείνων των προϋποθέσεων,

πού θά ἔφερναν στήν ἀρχή μιὰ Λαϊκοδημοκρατική Κυβέρνηση.

Τά προβλήματα πού παρουσιάστηκαν σχετικά μέ τήν ἐσωτερική ὀργάνωση καί τήν πρακτική ἐφαρμογή, τοῦ προγράμματος καί τῶν ἀποφάσεων κάτω ἀπό τήν καθοδήγησή του ξεπεράστηκαν ὅλα καί τό Κ.Κ.Α. ἀνάμεσα ἀπό τήν ἀντιφασιστική του δράση κατάφερε νά κινητοποιήσει ὅλες τίς ἀντιφασιστικές δυνάμεις ἐνάντια στόν κατακτητή. Καί τίς κινητοποίησε, πρῶτα μέσα στίς πόλεις, μέ διάφορες ἐνέργειες καί σαμποτάζ καί μετὰ στήν ὑπαιθρο, μέ τήν δημιουργία καί τῶν πρώτων ἀνταρτικῶν ὁμάδων.

Οἱ φασιστικές δυνάμεις κατοχῆς, ὅπως καί στίς ἄλλες κατεχόμενες χῶρες τῆς Εὐρώπης, σέ ἀντιπερισπασμό δημιούργησαν ἀντίθετες ὁμάδες ἀπό φιλοφασιστικά στοιχεία, τὰ ὁποῖα καί κυνηγοῦσαν μέ πείσμα κάθε ἀντιφασιστική ὀργάνωση.

Μ' αὐτές τίς συνθῆκες φθάνουμε στό Σεπτέμβρη τοῦ 1942 ὅποτε γίνεται καί ἐπίσημα ἡ συνένωση ὅλων τῶν ἀντιφασιστικῶν ὁμάδων, σέ μιὰ ὀργάνωση τό Ἐθνικό Ἀπελευθερωτικό Μέτωπο «ΕΑΜ» τό ὁποῖο καθοδηγούμενο στήν οὐσία ἀπό τό Κ.Κ.Α. εἶχε ἀρχίσει τήν ἐνοπλη δράση του ἀπό καιρό.

Ἡ δραστηριότητα αὐτή τοῦ ΕΑΜ εἶχε σάν ἀποτέλεσμα, οἱ τρεῖς Μεγάλες Δυνάμεις, Σοβιετική Ἑνωση, Μεγάλη Βρετανία καί Ἡνωμένες Πολιτεῖες, στά τέλη Δεκεμβρίου 1942 νά πάρουν σαφεῖς θέσεις γιά τήν ἀναγνώριση τοῦ ἀγῶνα τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ σάν τμήμα τῆς ἀντιφασιστικῆς συμμαχίας καί ξαναβεβαίωσαν καί οἱ τρεῖς τή διατήρηση τίς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἀλβανίας.

Αὐτό φυσικά μαζί μέ τή γενικότερη πολιτική δραστηριότητα τοῦ ΕΑΜ γιά Λαϊκοδημοκρατική διοργάνωση ἀνησύχησε τήν κυρίαρχη τάξη, ἡ ὁποία ἔμενε ἀπαθής μέχρι τότε καί πρὸς τό τέλος τοῦ 1942 δημιούργησε καί αὐτή τή δική της πολιτική ὀργάνωση τό Μπάλι πού ἦρθε σέ ἀντίθεση μέ τό ΕΑΜ.

Στό ΕΑΜ είχαν οργανωθεί όλες οι δημοκρατικές δυνάμεις τῆς Ἀλβανίας.

Ἀπό τὴν πλατεία αὐτὴ λαϊκὴ συμμετοχὴ δημιουργήθηκε ὁ Ἐθνικὸς Ἀπελευθερωτικὸς Στρατός Ε.Α.Σ. μὲ Γενικὸ Ἐπιτελεῖο, ἡ ἡγεσία τοῦ ὁποῖου ἀνατέθηκε στὸν Σπύρο Μωῦσίου ἡ δὲ θέση τοῦ Πολιτικῦ Ἐπιτρόπου στὸν Ἐμβέρ Χότζα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά πάλι τὸ ΚΚΑ ἐκλέγει καινούργια Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ δημιουργεῖ Πολιτικὸ Γραφεῖο τοῦ Κόμματος καὶ τοποθετεῖ Γενικὸ Γραμματέα πάλι τὸν Ἐμβέρ Χότζα.

Ἡ ἀνάθεση μέσα σὲ ἓνα χρόνο ὅλων τῶν ἡγετικῶν ἀξιοματιῶν στὸν Ἐμβέρ Χότζα ἦταν καὶ μιὰ ἀναγνώριση τῆς ὑπεροχῆς του, ἦταν καὶ μιὰ ἀναγνώριση τῶν ἡγετικῶν του ἱκανοτήτων.

Στὶς δύσκολες στιγμὲς τοῦ κάθε ἔθνους οἱ ἡγετικὲς φυσιογνωμίαι ξεχωρίζουν μόνες τους, ἀναγνωρίζονται ἀμέσως, ἐπιβάλλονται χωρὶς προσπάθεια, περιβάλλονται μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ ἀναλαμβάνουν μὲ ψηλὸ αἶσθημα εὐθύνης τὸ βαρὺ καὶ δύσκολο ἔργο τους.

Αὐτὸ ἀκριβῶς ἔγινε καὶ ἐκεῖ. Μέσα ἀπὸ τὴν πάλη τοῦ ἀντιφασιστικοῦ ἀγῶνα ξεχώρισε ἀπ' τὴν πρώτη κιόλας μέρα καὶ ἀναγνωρίστηκε ἀμέσως ὁ ἡγέτης, ὁ ἡγέτης πού θά ἐμπαινε ἐπικεφαλῆς τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, τοῦ λαοῦ αὐτοῦ πού διψοῦσε γιὰ λευτεριά καὶ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία, πού διψοῦσε γιὰ φωμί καὶ Κοινωνικὴ Δικαιοσύνη.

Ὁ ἡγέτης αὐτός, τὸ νεαρὸ παλικάρι τῶν 33 χρόνων πού σφυρηλατήθηκε καὶ ἀνδρώθηκε μέσα στὶς κάπνες καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ ἀντιφασιστικοῦ ἀγῶνα τῆς πατρίδας του, ἀγωνίσθηκε μὲ τὸ λαὸ του, κινδύνεψε μαζί του καὶ τὸν ὀδήγησε ἀποφασιστικὰ στὸ δρόμο τῆς ΛΕΥΤΕΡΙΑΣ καὶ τῆς ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ.

Ἡ συνθηκολόγηση τῆς Ἰταλίας τὸν βρῆκε πανέτοιμο καὶ ἀπασαλωμένο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῶν Γερμανικῶν στρατευμάτων πού διαδέχθηκαν τοὺς Ἰταλοὺς.

Λαϊκός ἠγέτης πιά ἀναγνωρισμένος, καθιερωμένος καί ἀψαλωμένος μέσα ἀπό τήν πράξη, μέ ἓνα Ἐπιτελεῖο ἀπό διαλεχτά, δοκιμασμένα καί πιστά στελέχη, συνέχισε μέ μεγαλύτερο πείσμα τόν Ἀπελευθερωτικό του ἀγῶνα. Σέ μία σειρά ἀπό πολλές συγκρούσεις καί σοβαρές μάχες μέ τούς Γερμανούς καί τούς ζυνεργάτες τους, μαζί μέ τά πλήγματα πού κατάφερνε σ' αὐτούς κατόρθωσε νά ξεπεράσει καί ὅλες τίς ἀντιδράσεις, ἐκβιασμούς, μηχανοραφίες καί ἀπειλές πού τοῦ γίνονταν.

Σ' αὐτήν τήν καμπή, πῆ δυσκολώτερη ἴσως τῆς δράσης του, παρά τό νεαρό τῆς ἡλικίας του ἔλαμψε ἡ ἰκανότητα τοῦ ἠγέτη, τοῦ ἠγέτη πού στίς δύσκολες στιγμές ξέρει νά ἐνεργεῖ ἀποφασιστικά.

Κυνηγώντας κατὰ πόδα τούς Γερμανούς, πού ἔφευγαν ἀπ' τήν πατρίδα του, δέν ἄφησε τῆς Βρετανικές δυνάμεις νά πατήσουν τό πόδι τους στήν Ἀλβανία, δέν ἄφησε τούς αὐτοεξόριστους οἱ ὁποῖοι στό διάστημα τῆς πάλης τοῦ Ἀλβανικοῦ λαοῦ, καλοπερνοῦσαν στήν Ἀγγλία, νά ἔρθουν σέ ἔτοιμο τραπέζι νά καρπωθοῦν τίς θυσίες του, δέν ἄφησε δοσιλόγους, συνεργάτες καί προδότες ἀτιμώρητους καί νά τόν διοικήσουν.

Νίκησε, μία νίκη πολύπλευρη καί ἄρχισε τῆ διοργάνωση τοῦ Κράτους, τοῦ Κράτους τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου τοῦ Κράτους πού εἶχε νά ἀντιμετωπίσει τόσα πολλά προβλήματα, ἀλλά καί τόσες πολλές ἀντιδράσεις. Τοῦ Κράτους πού τοῦ ἔλειπαν πολλά, πού τοῦ χρειάζονταν πολλά.

Ἀπό ἐδῶ καί πέρα ἀρχίζει γιά τήν Ἀλβανία ἡ καινούργια περίοδος, ἡ περίοδος τῆς δικτατορίας τοῦ προλεταριάτου, πού πολιτικές συγκρούσεις τήν ἔκαναν νά διαδεχθεῖ τήν Δικτατορία τοῦ Φασισμού.

Ἀλλά ἄς ρίξουμε μιὰ ματιά στό διάστημα τῆς τριανονταετίας πού ἡ πόρτες τῆς Ἀλβανίας ἦταν κλειστές.

Μέ τήν λήξη τοῦ Β' Παγκοσμίου πολέμου, ἡ νίκη τῶν συμμαχικῶν δυνάμεων ἄλλαξε τήν πορεία τῆς ἀνθρωπότητος. Στήν Εὐρώπη ἔγιναν κοινωνικές ἀνακατατάξεις κα-

ταργήθηκαν θεσμοί, ξεπήδησαν καινούργια συστήματα. Οι Διχτατορίες του προλεταριάτου επικράτησαν στις χώρες της Νοτιανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων εκτός της Ελλάδας.

Οι Διχτατορίες αυτές βασίζοντας πάνω στα άχνάρια του όρθόδοξου Μαρξισμού-Λενινισμού τον όποιον αντιπροσώπευε απόλυτα η Ρωσία στο πρόσωπο του Στάλιν και ακολουθώντας το παράδειγμά της είχαν κρατήσει τις πόρτες τους κλειστές για τον άλλο κόσμο.

Μετά τον θάνατο του Στάλιν το γνωστό αντισταλινικό πνεύμα, που αναπτύχθηκε στη Ρωσία επηρέασε και τις υπόλοιπες χώρες, οι όποιες ακολουθώντας και πάλιν το παράδειγμά της, άνοιξαν σιγά - σιγά τις πόρτες τους στη Δύση.

Η Ἄλβανία ήταν η μόνη χώρα από το Ἄνατολικό μπλόκ που ἔμεινε πιστή στο Σταλινισμό και ὄχι μόνο κράτησε τις πόρτες της κλειστές, αλλά διέκοψε μετά από λίγα χρόνια και τις σχέσεις της με τή Ρωσία, γιατί ἤρθε σε διαφωνία με τήν πολιτική της. Και επειδή ἔπρεπε κάπου να σπληριχθεῖ στράφηκε πρὸς τήν Κίνα, με τήν ὁποία ὅμως και για τόν ἴδιο λόγο διάκοψε και με αὐτήν τις σχέσεις της.

Ἀπό τότε ἔξακολουθεῖ μόνη και ανεξάρτητη μακριά από κάθε κηδεμονία μακριά από κάθε ἐπιρροή στη διακυβέρνηση και στήν οἰκονομία τῆς χώρας νά οἰκοδομεῖ τό σοσιαλισμό της με δικές της και μόνο δυνάμεις.

Στις δεκαετίες που ἀκολουθήσαν από τήν ἀπελευθέρωση μέχρι τό 1975, γράφτηκαν πολλά, διαδόθηκαν πολλά σχετικά με τό σύστημά της με τήν διακυβέρνησή της, με τόν τρόπο ζωῆς της.

Κάθε φορά που διάβαζα κάτι για τήν Ἄλβανία οἱ σκέψεις μου ἔτρεχαν στήν δεκαετία 1930—40, τότε που εἶχα γνωρίσει ἀνθρώπους της, τότε που εἶχα γνωρίσει τήν ἴδια.

Στις χρονιές του τριάντα, οἱ εἰκόνες τῆς φτώχειας και τῆς μιζέριας που ἔδερναν τή χώρα αὐτή ἦταν ἀποτυπωμένες βαθιά στήν ψυχή μου.

Οἱ Γκέγκιδες μιά φυλή από τή βόρεια Ἄλβανία, κατέ-

βαιναν ποδαρόδρομο ποδεμένοι γουρουνοπέδιλα μέρες για μέρες στο χωριό μου Καστρί Θεσπρωτίας, είκοσι χιλιόμετρα εϋθεία περίπου από τὰ σύνορα, μέ τό λιγάρι στην πλάτη για νά δουλέψουν στον κόμπο του χωριού μου, σκάβοντας ἑλῆς, ἀνοίγοντας αὐλάκια, προσφέροντας χειρονακτική ἐργασία. Τό μισό χρόνο δουλειά μακριά ἀπό τίς οἰκογένειές τους, μακριά ἀπό τὰ παιδιά τους για νά ἐξοικονομήσουν τό ψωμί τῆς χρονιάς τους καί μόνο.

Στόν Ἑλληνοϊταλικό πόλεμο πού πῆγα σέ πόλεις καί χωριά της, φανερά τὰ δείγματα τῆς καθυστέρησης, τῆς μιζέριας τῆς κακομοιριάς...

Τά χρόνια περνοῦσαν, οἱ πόρτες τῆς Ἀλβανίας κλειστές. Οἱ διαδόσεις ἔδιναν καί ἔπαιρναν, οἱ φῆμες ἔγιναν θρύλοι, ἡ Ἀλβανία κατάντησε αἰνίγμα, ἓνα αἰνίγμα πού καί οἱ εἰδικοί δυσκολεύονταν στή λύση του....

Τό 1972 ἄρχισαν οἱ πρῶτες ἐπαφές Ἑλλάδας — Ἀλβανίας. Ἀνταλλαγή Πρεσβευτῶν, συμφωνίες για ἐμπορικές συναλλαγές, για πνευματικές ἐπαφές, για ἐκπολιτιστικές ἀνταλλαγές.

Ἐπί τέλους! Μετά ἀπό ἓνα στεγανό διάστημα δεκάδων ἐτῶν, θά ἄρχιζε ἡ ἐπαφή δύο κόσμων ἰδύο κόσμων μέ διαφορετικά συστήματα, μέ διαφορετική νοοτροπία, μέ διαφορετικό τρόπο ζωῆς.

Οἱ ἐπισκέψεις περιορισμένες. Ἐπιφανειακές καί βεβιασμένες οἱ ἐκτιμήσεις, ὑποκειμενικές καί ἐπηρεασμένες οἱ κρίσεις, πολλές καί ἀντικρουόμενες οἱ ἀπόψεις, γεγονός ὅμως ἓνα: Ἡ Ἀλβανία ἔχει προδεύσει, ἡ Ἀλβανία ἔχει ἀναπτυχθεῖ.

Ἡ περιέργεια μέ ἔτρωγε.

Τό 1978 παίχτηκε στή πόλη μας μιὰ Ἀλβανική ταινία τραβηγμένη ἐκ τοῦ φυσικοῦ, πού παρουσίαζε τὰ ἐπιτεύγματα καί τήν πρόοδό της ἡ ὁποία καί ἐντυπωσίασε ὅσους τήν εἶδαν. Τόν Αὐγούστο τῆς ἴδιας χρονιάς τὰ ΦΟΛΚΛΟΡΙΚΑ Συγκροτήματα τῆς Ἀλβανίας ἔδωσαν παράσταση καί στήν πόλη μας καί ἐνθουσίασαν τούς χιλιάδες θεατές πού τὰ πα-

ρακολούθησαν. Ἡ ἐμφάνιση τους, τό παίξιμό τους, ἡ τεχνική τους, ὁ πλοῦτος τῶν τοπικῶν φορεσιῶν, ἡ εὐπρέπεια, ἔδειχναν τήν ἐκπολιτιστική τους ἀνάπτυξη, ἔδειχναν τήν πολιτιστική τους καλλιέργεια.

Στίς ἐφημερίδες καί στά περιοδικά διάβαζες ἐγκωμιαστικά ἄρθρα, στά βιβλιοπωλεῖα βρήσκαμε μεταφρασμένα λογοτεχνικά βιβλία Ἀλβανῶν συγγραφέων.

Τότε ξεπήδησε μέσα μου, ἐπειδὴ ἤξερα νά μιλῶ τήν Ἀλβανική γλῶσσα ἡ ἐπιθυμία νά ἐπισκεφθῶ τήν Ἀλβανία, νά ἐρχόμουν σέ ἐπαφή μέ τήν κουλτούρα καί τόν πνευματικό της κόσμο γιά νά ἔγραφα ἕνα βιβλίο μέ τίς ἐντυπώσεις μου ἀπ' αὐτήν.

Ἀφοῦ καλλιέργησα μέσα μου αὐτήν τήν ἰδέα ἀποτάνθηκα στόν Πρόεδρο τῆς Ἑνώσεως Ἑλλήνων Λογοτεχνῶν κ. Νίκο Σπασινόπουλο καί τόν ρώτησα ἂν μπορούσα νά χρησιμοποιήσω τήν ιδιότητα τοῦ μέλους τίς Ἑνώσεως γιά νά ἔκανα ἕνα ταξίδι στήν Ἀλβανία μέ σκοπό νά γράψω καί βιβλίο.

Μοῦ ἀπάντησε. «Μέ μεγάλη μου χαρά γιατί θά εἶσαι καί τό πρῶτο μέλος τῆς Ἑνώσεως πού θά τήν ἐπισκευθεῖ γι' αὐτό τό σκοπό».

Μέ τήν ιδιότητα αὐτή πιά, ἀποτάνθηκα τήν ἄνοιξη τοῦ 1979 στόν Γραμματέα τῆς Ἀλβανικῆς Πρεσβείας μέ τόν ὁποῖο εἶχα γνωρισθεῖ στήν Ἡγουμενίτσα. Τοῦ ἐξέφρασα τήν ἐπιθυμία μου γιά ἕνα ταξίδι στή χώρα του, μέ σκοπό νά γράψω βιβλίο μέ τίς ἐντυπώσεις μου καί τόν παρεκάλεσα νά ἐνεργήσει γιά τήν μετάβασή μου ἐκεῖ.

Ἐπί τέλους! Μέ εἰδοποιεῖ ὅσοι ἀπό τίς 15 Μαΐου ἐ.ἔ. καί πέρα μπορούσα νά ἀναχωρήσω γιά τήν Ἀλβανία προσκαλεσμένος ἀπό τήν ἐπιτροπή Φιλικῶν Σχέσεων μέ τίς ξένες χώρες καί μάλιστα, σάν φιλοξενούμενός της γιά 15 μέρες.

Ἡ χαρά μου μεγάλη! Ἡ ἐπιθυμία μου πραγματικότητα.. Θά γνώριζα τήν Ἀλβανία ἀπό κοντά, τήν Ἀλβανία τῆς Διχτατορίας τοῦ Προλεταριάτου, πού ἐδῶ καί 35 χρόνια, εἶχε κλειστές τίς πόρτες της καί ἦταν ἀπλησίαστη. Θά γνώριζα